



KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Datum: 2020-08-18

## **Sveriges museum om Förintelsen (ert Dnr Ku 2020/01036/KL)**

Kulturen i Lund (Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige) ber att få avge följande yttrande i rubricerat ärende:

Kulturen i Lund delar utredningens bild att det är viktigt att belysa Förintelsen som historiskt skeende och att det därmed också är viktigt att samla och bevara föremål och annan dokumentation kring Förintelsen samt att bedriva förmedlingsverksamhet med utgångspunkt från dessa samlingar.

Vi delar dock inte utredningsdirektivens beskrivning: ”i dag saknas det en museiverksamhet som har till uppgift att genom bl.a. insamling av föremål bevara och förmedla dessa minnen av det historiska skeendet.”

Kulturen har länge bedrivit och bedriver fortfarande en aktiv insamling av föremål på området. Samlingarna utgår från den så vitt vi känner till tidigast genomförda museala insamlingen av föremål från Förintelsen, den som genomfördes i samband med att de f.d. fångar som evakuerats med vita bussarna kom till Lund i månadskiftet april/maj 1945. Dessa samlingar kompletteras kontinuerligt och visas f.n. i utställningen ”Att överleva – röster från Ravensbrück”. Utställningen som har haft flera föregångare på museet är också utgångspunkten för en aktiv förmedlings- och programverksamhet liksom för kontakter och samverkan med ett flertal minnesinstitutioner i världen.

I bilaga 3 konstaterar utredningen ”Sannolikt finns även källor spridda i regionala arkiv och museer.” Det är ett riktigt konstaterande, Kulturen har ett relativt omfattande arkivmaterial kring Förintelsen bl.a. innehållande intervjuer med överlevare från en dokumentation under 1990-talet men även innehållande dokumentation som mer direkt relaterar till samlingarna.

Behovet kan alltså fullgöras och fullgörs redan inom den befintliga museistrukturen. Olika historiska skeenden behöver förstås i större sammanhang och det är inte givet att man vinner på att inrätta museer som fokuserar på en enda fråga. Vi vet att det är möjligt att samla in föremål och berättelser även idag eftersom vi gör det, men tidsavståndet är långt och det är tveksamt om man vinner något på att bygga upp en ny organisation för att göra detta när det redan finns ett väl etablerat museisystem som väl kan fullgöra detta uppdrag.

Det finns i stället stora fördelar med en centrumbildning av något slag. Läns museernas samarbetsråd har t.ex. föreslagit att uppdraget ges till de regionala museerna som kollektiv. Det går också att se betydande fördelar av en mer institutionaliserad samverkan mellan museer och universitet. Museerna och museisamlingarna är i många stycken allt för långt från forskningen i dagsläget.

Det är olyckligt att utredningsdirektiven utgått från att just ett nytt museum är den mest lämpliga formen för att minnas Förintelsen. Det hade varit önskvärt att mer fördjupat pröva möjligheterna till andra former för att stärka och stadga arbetet med att minnas Förintelsen.

Som många andra aktörer i Skåne konstaterar vi vidare att det finns starka sakliga skäl att förlägga en verksamhet kring Förintelsen i Malmö-Lundområdet. Det finns viktiga samlingar och etablerad förmedlingsverksamhet på både Kulturen i Lund och vid Lunds universitetsbibliotek samtidigt som Lunds universitet bedriver forskning kring ämnet i flera olika former.

Kulturen i Lund är ett fristående museum utan offentlig huvudman. Vår erfarenhet är att det i många sammanhang är en fördel att stå fri från politisk påverkan och kunna agera på sätt som gör att vår publik inte misstänker att museet "går någons ärenden". Det är, om möjligt, av särskilt stor vikt att ett museum om Förintelsen i alla lägen försäkras en stark integritet. Det är inte givet att en myndighet under regeringen i alla lägen uppfattas som fri från politisk påverkan och det kunde därför vara värt att pröva möjligheten att organisera museet som en stiftelse där andra organ tillsätter styrelsens ledamöter – t.ex. organisationer för efterlevande eller internationella museer med Förintelsen som inriktning. Det kunde vara ett sätt att pröva public service-modellen för museisektorn

Som ett museum med viktiga och angelägna samlingar om Förintelsen känns det möjligen lite bittert att utredningen konstaterar att man behöver ett statsanslag på 63 miljoner kronor för att kunna bedriva en skälig verksamhet kring ämnet. Kulturens totala omsättning är ungefär det beloppet och det statliga/regionala anslaget uppgår till 13 miljoner kronor. Kanske är det underfinansieringen av det redan existerande museiväsendet som gjort att regeringen upplever att det "saknas ... en museiverksamhet som har till uppgift att genom bl.a. insamling av föremål bevara och förmedla dessa minnen av det historiska skeendet."

Kulturen föreslår att regeringen överväger möjligheterna att utreda en friare konstruktion, t.ex. uppdrag till regionala museer eller centrumbildning. Vi föreslår också att en sådan institution lokaliseras till Skåne, företrädesvis Malmö-Lundregionen.

Vänliga hälsningar,

Bengt L Andersson  
styrelsens ordförande

Gustav Olsson  
museichef